

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru Numarası : 2014/4379

Karar Tarihi : 11/3/2015

Başkan : Serruh KALELİ

Üyeler : Burhan ÜSTÜN
Nuri NECİPOĞLU

Hicabi DURSUN

Hasan Tahsin GÖKCAN

Raportör : Akif YILDIRIM

Başvurucu : Cafer KAÇAK

Vekili : Av. Baran BİLİCİ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, delillerin eksik ve hatalı şekilde değerlendirilerek hakkında mahkûmiyet kararı verildiğini, ayrıca ana dilinde savunma yapmak istemesine rağmen mahkemece bunun reddedildiğini belirterek, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve tazminat talebinde bulunmuştur.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 28/3/2014 tarihinde yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Birinci Komisyonunca 22/12/2014 tarihinde kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve UYAP aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu hakkında Van Cumhuriyet Başsavcılığının (CMK'nın 250. maddesi ile görevli) 18/7/2010 tarih ve E.2010/573 sayılı iddianamesi ile silahlı terör örgütüne üye olmak suçundan cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

6. UYAP üzerinden yapılan araştırmada; başvurucu, soruşturma evresinde müdafisi huzurunda Türkçe olarak ifadesini vermiş, yargılamanın ilk celsesinde de savunmasını yine Türkçe olarak yapmıştır.

7. Saıığın sonraki celselerdeki Kürtçe savunma yapma talebi, diğer sanıklar yönünden verilen ara karara yollamada bulunularak reddedilmiştir.

8. Diğer sanıklar yönünden bu hususta verilen ara karar şöyledir:

"... 5271 sayılı CMK'nın 202. maddesinde sanık veya mağdurun meramını anlatabilecek lde Türkçe bilmemesi halinde mahkeme tarafından tercüman vasıtası ile duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktaların tercüme edileceğini düzenlendiği, sanıkların Türkiye'de doğup, öğrenim gördükleri, aşamalarda alınan savunmalarını Türkçe olarak yaptıkları, mahkememiz huzurunda da anlaşılır ve düzgün Türkçe kullandıkları, Türkçe dilini anlamak ve konuşmakta hişbir sıkıntılarının bulunmadığı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinin 3-e fıkrasında yer alan bir tercüman yardımıyla para ödemeksizin yararlanma hakkının, açıkça, saıığın mahkemenin kullandığı dili anlamadığı veya konuşamadığı durumlarda geçerli olacağından sanıklar ... ile bir kısım sanıklar mdafilerinin Kürtçe savunma yapma hususundaki taleplerinin 5271 sayılı CMK'nın 202. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6/3-e maddeleri gereğince REDDİNE oy birliği ile karar verildi..."

9. Van 3. Ağır Ceza Mahkemesinin (CMK'nın 250. maddesi ile görevli) 2/7/2012 tarih ve E.2010/356, K.2012/204 sayılı kararı ile başvurucunun atılı suçtan 10 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir. Gereçeli kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Sanık Cafer Kaçak'ın tamamı dosya içerisinde bulunan ancak çok önemli görülen bir kısmı yukarıya alınan teknik takip kapsamındaki telefon görüşmelerine, saıığın ikametinde ele geçirilen ilimizin dört bölgeye ayrıldığı ve bu bölgelerin sorumlularının isimlerinin yazılı olduğu doküman içeriğine ve tüm dosya kapsamına göre; saıığın Van ilini dört bölgeye ayırarak burada örgütsel çalışmalarda bulunduğu, gençleri sokak hareketlerine yönlendirdiği/bu yönde talimat verdiği, çıkan yasadışı olayları organize ettiği, yasadışı olaylar içerisinde bizzat yer aldığı, örgütsel gizliliğe uygun olarak telefonda konuşulmamasını öğütlediği, bilemeyerek kendisi konuştuğunda ise hayışlandığı, fıkren terör örgütünün ideolojisini benimsediği böylece PKK/KONGRA-GEL/KCK terör örgütüne organik bağ ile bağlı olduğu sabit olup, saıığın PKK/KONGRA-GEL/KCK terör örgütüne ye olmak suçundan hareketine uyan TCK'nın 314/2 nci maddesi, 3713 sayılı TMK'nın 5. maddesi, TCK'nın 62, 53, 58 inci maddeleri gereğince cezalandırılmasına karar vermek gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır..."

10. Temyiz istemi üzerine karar, Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 12/12/2013 tarih ve E.2013/4819, K.2013/15435 sayılı ilamı ile onanmıştır.

11. Başvurucu, Yargıtay onama ilamından 5/3/2014 tarihinde haberdar olduğunu belirtmiştir.

12. Bireysel başvuru 28/3/2014 tarihinde yapılmıştır.

B. İlgili Hukuk

13. 4/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Tercüman bulundurulacak hller" kenar başlıklı 202. maddesi şöyledir:

"(1) Sanık veya mağdur, meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmiyorsa; mahkeme tarafından atanan tercüman aracılığıyla duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar tercüme edilir.

(2) Engelli olan sanığa veya mağdura, duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar, anlayabilecekleri biçimde anlatılır.

(3) Birinci ve ikinci fıkra hükümleri, soruşturma evresinde dinlenen şüpheli, mağdur veya tanıklar hakkında da uygulanır. Bu evrede tercüman, hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından atanır.

(4) (Ek fıkra: 24/01/2013-6411 S.K./1. mad) Ayrıca sanık;

a) İddianamenin okunması,

b) Esas hakkındaki mütalaanın verilmesi,

üzerine sözlü savunmasını, kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde yapabilir. Bu durumda tercüme hizmetleri, beşinci fıkra uyarınca oluşturulan listeden, sanığın seçeceği tercüman tarafından yerine getirilir. Bu tercümanın giderleri Devlet Hazinesince karşılanmaz. Bu imkân, yargılamanın sürüncemede bırakılması amacına yönelik olarak kötüye kullanılamaz.

(5) (Ek fıkra: 24/01/2013-6411 S.K./1. mad) Tercümanlar, il adli yargı adalet komisyonlarınca her yıl düzenlenen listede yer alan kişiler arasından seçilirler. Cumhuriyet savcıları ve hâkimler yalnız buldukları il bakımından oluşturulmuş listelerden değil, diğer illerde oluşturulmuş listelerden de tercüman seçebilirler. Bu listelerin düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

14. Mahkemenin 11/3/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvuruçunun 28/3/2014 tarih ve 2014/4379 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvuruçunun İddiaları

15. Başvuruçunun, delillerin eksik, hatalı ve soyut bir şekilde değerlendirilerek mahkûmiyet kararı verildiğini, müsnet suçu işlediğine dair görüntü veya başka delil bulunmadığını ayrıca ana dilde savunma yapmak istemesine rağmen mahkemece bunun reddedildiğini belirterek, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştü ve tazminat talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

1. Yargılamanın Sonucunun Adil Olmadığı İddiası

16. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvuruda, kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlarda inceleme yapılamaz."

17. 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Mahkeme, ... açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir."

18. 6216 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Mahkemeye kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında ise açıkça dayanaktan yoksun başvurular kapsamında değerlendirilen kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği kurala bağlanmıştır.

19. Anılan kurallar uyarınca, ilke olarak derece mahkemeleri önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile derece mahkemelerince uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun esas yönünden adil olup olmaması bireysel başvuru incelemesine konu olamaz. Bunun tek istisnası, derece mahkemelerinin tespit ve sonuçlarının adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda bariz takdir hatası veya açık keyfilik içermesi ve bu durumun kendiliğinden bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlükleri ihlal etmiş olmasıdır. Bu çerçevede, kanun yolu şikâyeti niteliğindeki başvurular, bariz takdir hatası veya açık keyfilik bulunmadıkça Anayasa Mahkemesince incelenemez (B. No: 2012/1027, 12/2/2013, § 26).

20. Başvurucu, müsnet suçu işlediğine dair görüntü veya başka delil bulunmadığını, delillerin eksik, hatalı ve soyut bir şekilde değerlendirilerek mahkûmiyete karar verilmek suretiyle anayasal haklarının ihlal edildiğini belirtmektedir. Dolayısıyla başvurunun iddialarının özü, derece mahkemesinin delilleri değerlendirme ve yorumlamada isabet edemediğine ve esas itibarıyla yargılamanın sonucuna ilişkindir.

21. Mahkeme; mesaj kayıtlarına, aramalarda ele geçirilen örgütsel içerikli dokümanlara, bilirkişi incelemelerine ilişkin raporlara, toplumsal olaylara ilişkin inceleme tutanaklarına, iletişimin tespiti içeriklerine ve diğer delillere dayanarak söz konusu kararı vermiştir. Anılan kararda tarafların iddia ve savunmaları, dosyaya sundukları deliller değerlendirilerek, ilgili hukuk kuralları da yorumlanmak suretiyle bir sonuca ulaşılmıştır (§ 9).

22. Başvurucu, yargılama sürecinde karşı tarafın sunduğu deliller ve görüşlerden bilgi sahibi olmadığını, kendi delillerini ve iddialarını sunma olanağı bulamadığına, karşı tarafça sunulan delillere ve iddialara etkili bir şekilde itiraz etme fırsatı bulamadığına ya da uyumsuzluğun çözüme kavuşturulmasıyla ilgili iddialarının derece mahkemesi tarafından dinlenmediğine ilişkin bir bilgi ya da kanıt sunmadığı gibi Mahkemenin ve Yargıtayın kararında bariz takdir hatası veya açık keyfilik oluşturan herhangi bir durum da tespit edilememiştir.

23. Açıklanan nedenlerle, başvuru tarafından ileri sürülen iddiaların kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu, Derece Mahkemesi kararlarının bariz takdir hatası veya açık keyfilik de içermediği anlaşıldığından, başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Tercüman Yardımından Faydalanma Hakkının İhlal Edildiği İddiası

24. Başvurucu, kendisini ana dilinde savunmak istemesine rağmen buna izin verilmemesi nedeniyle savunma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvurucu, bu taleplerini temyizde ileri sürmüştür.

25. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.”

26. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (e) bendindeki konuya ilişkin düzenleme şu şekildedir:

“3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:

...

e) Mahkemede kullanılan dili anlamadığı veya konuşmadığı takdirde bir tercümanın yardımından ücretsiz olarak yararlanmak.”

27. Sözleşme'nin 6. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (e) bendi, hakkında suç isnadı olan kişinin, mahkemede kullanılan dili anlamadığı veya konuşmadığı takdirde, bir tercümanın yardımından ücretsiz olarak yararlanma hakkını güvence altına alır. Bu hak yalnızca hakkında suç isnadında bulunan kişilere tanınmış bir haktır ve bu haktan faydalanabilmek için sanığın ödeme gücü olup olmasının bir önemi bulunmamaktadır. (B. No: 2013/725, 19/11/2014, § 48).

28. Tercüman, bir dili başka bir dil ile beyan eden, dilden dile çeviri yapan kişidir. Tercüman hakkı, hem belgelerin çevirisine hem de sözlü ifadelere uygulanır; her iki durumda da adil bir yargılama yapılabilmesi için gerekli olan çevirinin yapılması gerekmektedir. Bu hak bir duruşmada söylenen her sözcüğün ya da tüm belgelerin çevrilmesini gerektirmez; değerlendirilecek husus, sanığın hakkındaki suçlamaları tümüyle anlayıp yanıt verebilecek düzeyde olup olmadığıdır (bkz. *Kamasinski/Avusturya*, B.No: 9783/82, 19/12/1989, §§ 74, 83).

29. Ancak somut başvuru açısından çözümlenmesi gereken konu devletin yükümlülüğünün tercüman isteyen tüm sanıklar bakımından geçerli olup olmadığıdır. Bu noktada tercüman hakkının sınırlı bir hak olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Başka bir deyişle tercüman isteyen herkesin değil, adil bir yargılamadan umulan yararın sağlanması amacıyla ve yalnızca yargılamada kullanılan dili bilmeyen, anlamayan ve konuşmayan kişilere tercüman atanması bir zorunluluktur. Diğer bir ifadeyle, yargılamada kullanılan dili bilmeyen, anlamayan ve konuşmayan kişilerin bir tercümanın yardımına ihtiyaç duyması halinde devletin çeviri sağlama yükümlülüğü doğar.

30. Bu kişilerin böyle bir ihtiyacının bulunup bulunmadığını belirlemek davaya bakan hâkimin görevidir; hâkim, sanıkla görüştüktan sonra yargılamada tercüman bulunmamasından sanığın zarar görmeyeceğinden emin olmadır (*Cuscani/Birleşik Krallık*, B. No: 32771/96, 24/9/2002, § 38)

31. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 6. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (e) bendinin ancak mahkemede konuşulan dili bilmeyenlerin kullanabileceği bir hak getirdiğini; mahkemenin dilini “anlayan” ve “konuşan” bir sanığın, başka bir dilde, örneğin mensubu olduğu etnik dilde savunma yapabilmesi için tercümandan yararlanma talebinde ısrar edemeyeceğini belirtmektedir (*Lagerblom/İsveç*, B. No: 26891/95, 14/1/2003, §§ 61-64).

32. 5271 sayılı 202. maddesine göre, sanık veya mağdur, meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmiyorsa; mahkeme tarafından atanan tercüman aracılığıyla duruşmadaki iddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktalar tercüme edilir. Bu haktan, soruşturma evresinde dinlenen şüpheli, mağdur veya tanıklar da yararlanır. 5271 sayılı Kanun'un 220. maddesiyle, meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilmeyen şüphelilerin/sanıkların kendilerine daha iyi

ifade edebilecekleri Türkçe dışındaki bir dilde savunmalarını yapabilmelerine imkân tanınmıştır. Böylece, Türkçeyi hiç konuşmayan ve anlayamayan kişiler, ana dilleri ya da bildikleri başka bir dilde şikâyetlerini aktarabilmesi veya savunmalarını yapabilmesi sağlanmıştır.

33. Diğer taraftan, 5271 sayılı Kanun'un 202. maddesine 24/1/2013 tarihinde ilave edilen (4) numaralı fıkra ile Sözleşme'de ve AİHM içtihatlarında ortaya konan ölçütlerin ilerisine geçilerek tercüman hakkı genişletilmiştir. Yeni kurala göre, sanıkların "*İddianamenin okunması ve esas hakkındaki mütalaanın verilmesi üzerine sözlü savunmasını, kendisini daha iyi ifade edebileceğini beyan ettiği başka bir dilde*" yapabileceği hükmü getirilmiştir. Böylece "*meramını anlatabilecek ölçüde Türkçe bilen*" sanığa da, sözlü savunmasını başka dilde yapabilme imkânı getirilmiştir.

34. Somut olayda ise başvuru, 24/12/2009 tarihinde gözaltına alınmış ve bu tarihten itibaren soruşturma/kovuşturma sürecinde Türkçe savunma yapmıştır. Ancak, kovuşturma evresinin bir kısmında ise ana dilinde savunma yapmak istediğini beyan etmiş ancak tercümandan yararlanma isteği reddedilmiştir. İlk Derece Mahkemesi, başvuruçunun mahkemede kullanılan Türkçe dilini konuşup, anladığını ve meramını tam olarak ifade ettiğini, mensup olduğu etnik dilde savunma hakkı talebinin hukuki ihtiyaca dayanmadığını belirterek talebi reddetmiştir (§§ 7-8). Diğer bir ifadeyle, Mahkeme, başvuruçunun böyle bir ihtiyacının bulunmadığını belirleyerek, yargılamada tercüman bulunmamasından onun zarar görmeyeceğinden emin olmuştur.

35. Başvuru konusu olayda, başvuruçunun, savunmasını başlangıçta Türkçe yaptığı ve yargılamanın 2. celsesinde Kürtçe savunma yapmak talebinin İlk Derece Mahkemesince Türkçeyi iyi bildiği gerekçesiyle ve Anayasa'ya uygun olarak reddedildiği açıktır. Bu durumda, mahkemenin dilini "*anlayan*" ve "*konuşan*" başvuruçunun, mensubu olduğu etnik dilde savunma yapabilmesi için tercümandan yararlanma talebinin reddedilmesinin savunma hakkını kısıtlamadığı ve dolayısıyla adil yargılanma hakkına yönelik bir ihlal olmadığını açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

36. Açıklanan nedenlerle, tercümandan yararlanma hakkına yönelik bir ihlal olmadığını açık olduğu anlaşıldığından başvuruçunun, "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle, başvuruçunun "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, yargılama giderlerinin başvuruçusu üzerinde bırakılmasına, 11/3/2015 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Serruh KALELİ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN